

Razvoj koncepta marketinga z razlogom: stanje in perspektive

Miro Kline, Fakulteta za družbene vede

Eva Perčič, Memo Institut

Ljubljana, april 2007

Struktura predavanja

- Izhodišče:
  - (pre)majhna učinkovitost marketinga z razlogom
- Problem:
  - naraščajoče nezaupanje potrošnikov
- Evalvacija marketinga z razlogom:
  - klasičen in radikalno kritičen pristop
- Nova perspektiva:
  - od marketinga z razlogom k trženju problema
- Je to konec marketinga z razlogom?

1.1 Izhodišče: Pogled v preteklost

- Varadarajan in Menon sta leta 1988 o učinkovitosti marketinga z razlogom razmišljala takole:

"Kljub temu, da bo marketing z razlogom postal uveljavljeno trženjsko orodje, velikih rešitev ne bo prinesel, saj so koristi večinoma le na strani podjetij."

1.2 Izhodišče: 20 let kasneje...

...se predvidevanja Varadarjana in Menona uresničujejo:

1. Marketing z razlogom je postal uveljavljeno trženjsko orodje:

a) koristi za podjetje:

- *izboljšanje imidža podjetja*
- *diferenciacija izdelka/storitve*
- *povečana prodaja in lojalnost potrošnikov*

b) koristi za neprofitne organizacije:

- *finančni prilivi za učinkovitejše reševanje problematike*

vir: Pingle in Thompson (1999)

1.2 Izhodišče: 20 let kasneje...

---

2. Vendar sta imela Varadarjan in Menon prav tudi, ko sta zapisala, da marketing z razlogom ne bo prinesel velikih rešitev:
  - a) vse pogosteje izkušamo katastrofalne posledice okoljskih problemov,
  - b) družbeni problemi se ne zmanjšujejo.
- Cinizem deležnikov narašča kot logična posledica nerešenih problemov..

2.0 Problem

- Vprašanje, ki zahteva odgovor:

Zakaj se problemi, ki naj bi jih marketing z razlogom reševal, ne manjšajo?

3.0 Evalvacija marketinga z razlogom

- 2 smeri iskanja rešitve problema:

Klasičen pristop:

**kritična evalvacija
posameznih elementov
/akterjev v procesu
marketinga z razlogom**

Vir: Gurin (1987)

Radikalen pogled:

**spraševanje o samem
bistvu marketinga z
razlogom**

Vir: Husted in Allen (2000)
Smith in Higgins (2000)

3.1 Evalvacija marketinga z razlogom: Klasičen pristop

Štiri skupine škodljivih izvidov marketinga z razlogom:

- ❑ (neprave) odločitve podjetja
- ❑ (zgrešeno) poslanstvo neprofitne organizacije
- ❑ (izkrivljeno) zaznavanje in stališča do problemov
- ❑ (neiskreno) dobrodelno vedenje potrošnikov

vir: Gurin(1987)

3.1 Evalvacija marketinga z razlogom: Klasičen pristop

---

1. (Neprave) odločitve podjetja:

- ❑ odločanje za marketing z razlogom zgolj zaradi trženega potenciala;
- ❑ financiranje predvsem medijsko zanimivih problemov;
- ❑ zaradi donosnosti lahko marketing z razlogom prej nadomesti kot dopolni druge oblike financiranja npr. klasično filantropijo.

vir: Gurin(1987)

3.1 Evalvacija marketinga z razlogom: Klasičen pristop

---

2. (Zgrešeno) poslanstvo neprofitne organizacije:
  - v želji dobiti sredstva spremeni/prilagodi svoj program delovanja;
  - izgubi lastno integriteto, ker podjetje prepričuje, da so njeni darovalci/ciljna skupina potencialni kupci/uporabniki.

vir: Gurin(1987)

3.1 Evalvacija marketinga z razlogom: Klasičen pristop

---

3. (Izkrivljeno) zaznavanje in stališča do problemov:

- ❑ marketing z razlogom zamegljuje razumevanje filantropije v javnosti;
- ❑ prikrita komercializacija neprofitne organizacije ogroža pridobljeno naklonjenost javnosti;
- ❑ problem se spoji s podjetjem kar v javnosti vzbudi občutek, da se je neprofitna organizacija prodala.

vir: Gurin(1987)

3.1 Evalvacija marketinga z razlogom: Klasičen pristop

---

4. (Neiskreno) dobrodelno vedenje potrošnikov:
- že majhen prispevek vzbudi občutek, da so izpolnili svoje filantropične obveznosti;
  - promovira “neboleče darovanje”;
  - posamezniki lahko opustijo filantropično skrb zaradi prepričanja, da bodo podjetja sama poskrbela za tovrstne probleme;
  - pri tovrstnem darovanju potrošniki nimajo interesa preverjati ali predlagani problemi zares zaslužijo podporo.

3.2 Evalvacija marketinga z razlogom: Radikalen pristop

Gurin (1987) je opozoril na tanko linijo razlikovanja med "cause related" in "cause exploitative" marketingom:

- jasno je izpostavil številne težave, ki jih neodgovorno izvajanje marketinga z razlogom prinaša,
- vendar pa se ni spraševal o samem bistvu marketinga z razlogom!

3.2 Evalvacija marketinga z razlogom: Radikalen pristop

Ključno je vprašanje:

- Kaj je RESNIČNO odgovorno ravnanje podjetja?

Ali je to:

- indirektno reševanje družbenih in okoljskih problemov?
- njegovo neposredno neproblematično delovanje?

3.2 Evalvacija marketinga z razlogom: Radikalen pristop

Marketing z razlogom rešuje probleme, ki niso neposredno povezani s podjetjem:

- svobodna izbira problemov, ki jih pomagajo reševati,
- simptomatski, namesto vzročni pristop:
  - odpravljanje posledic
  - in ne preprečevanje nastajanja problemov.

3.2 Evalvacija marketinga z razlogom: Radikalen pristop

Podjetja so največji krivci za številne okoljske in družbene probleme.

Zato morajo predvsem in najprej DELOVATI
DIREKTNO:

- zmanjševati posledice, ki jih sami neposredno povzročajo v celotnem življenjskem ciklu izdelka/storitve:
  - v procesu njegovega razvoja in proizvodnje,
  - fazi uporabe s strani potrošnikov,
  - v procesu razgradnje izdelka.

4.0 Nova perspektiva: Od marketinga z razlogom k trženju problema

Marketing z razlogom:

1. "praktična družbena odgovornost"
2. indirektno delovanje:
  - simptomatsko
  - lajšanje posledic
3. enostavno in poceni
4. SSP: social selling preposition
5. vloga neprofitne org.:
  - relativno pasivna
  - prejemnik sredstev

naraščajoč
cinizem
deležnikov

družbeni in
okoljski
problemi,
ki ostajajo

Trženje problema:

1. "resnična družbena odgovornost"
2. direktno delovanje:
  - vzročno
  - zmanjševanje posledic
3. zapleteno in dražje
4. USP: unique selling preposition
5. vloga neprofitne org.:
  - aktivna, svetovalna
  - prejemnik sredstev

4.0 Nova perspektiva: Od marketinga z razlogom k trženju problema

---

Our coffee won't leave a bitter taste in your mouth. It's Fairtrade.

look behind the label

Our free range eggs come in all shapes and sizes

look behind the label

Our 100% natural cleaning range lets you polish, dust and scrub with a clean conscience.

look behind the label

It's not just our green dyes that won't harm the environment

look behind the label

After these sandwiches have disappeared, so will the packaging

look behind the label

Now you can wash silk, cashmere and suede without being taken to the cleaners

look behind the label

PRIMER : Resnična, namesto praktična DOP!
Marks & Spencer "Look behind the label"

5.0 Je to konec marketinga z razlogom?

NE!

1. OD marketinga z razlogom:

marketing z razlogom pa pomaga pri lajšanju posledic, ki jih že doživljamo.

--> usmerjenost v SEDANJOST

2. K trženju problema:

trženje problema preprečuje nastanek novih problemov.

--> usmerjenost v PRIHODNOST

5.0 Je to konec marketinga z razlogom?

Zato je potrebno integrativno razmišljanje:

- trženje problema IN marketing z razlogom,
- ni dilema ali ali, temveč in in!

